

VENDIM
Nr. 3, datë 23.2.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:
Bashkim Dedjakryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 16.11.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 61/19 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Albsig” sh.a.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Pashko Curri, Banka Kombëtare Tregtare sh.a.

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 485, datë 4.6.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë; nr. 816, datë 18.3.2014 të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr. 00-2015-623, datë 9.3.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

Pezullimin e ekzekutimit të vendimeve të mësipërme.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 124, 131/f, 132/1 dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27 e vijues dhe 45 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatmir Hoxha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkesit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, të cilat kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Nga materialet bashkëlidhur kërkesës rezulton e provuar se shtetasi Pashko Curri ka lidhur me shoqërinë “Alb-Siguracion” sh.a. (*Albsig*) kontratën e datës 6.8.2009 për sigurimin nga zjarri dhe rreziqet shtesë për pasurinë e paluajtshme dhe të luajtshme të një kompleksi turistik në zonën e Shëngjinit, Lezhë, në pronësi të këtij shtetasi. Kontrata ishte e vlefshme për një afat 1-vjeçar.

2. Në datën 30.10.2009 është vërtetuar ngjarja e sigurimit, një zjarr që ka shkatërruar tërësisht pronën e siguruar, dhe subjekti i interesuar i është drejtuar shoqërisë së sigurimit për t’a dëmshpërblyer për dëmin e shkaktuar.

3. Shoqëria “Albsig” sh.a., duke pretenduar se nuk është vërtetuar ngjarja e sigurimit e parashikuar në kontratë, pra zjarri aksidental, pasi sipas saj zjarri ka qenë i qëllimshëm, ka refuzuar pagesën e shumës së pretenduar.

4. Për këto arsye subjekti i interesuar Pashko Curri i është drejtuar me padi gjykatës me objekt detyrimin e shoqërisë “Albsig” sh.a. të përmbushë detyrimet që rrjedhin nga kontrata e sigurimit dhe t’i paguajë atij shumën 28.500.000 lekë për dëmin material të shkaktuar, shumën 3.826.831 lekë si fitim i munguar për 180 ditë, shumën 325.345 lekë si fitim i munguar dhe interesa për periudhën 30.4.2010-11.5.2012, kurse nga data 11.5.2012 deri në likuidimin e detyrimit të paguajë një fitim prej 3.943 lekësh në ditë.

5. Me vendimin nr. 485, datë 4.6.2012, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë ka vendosur: “*Pranimin e pjesës së padisë së paditësit Pashko Curri. Detyrimin e shoqërisë “Alb-Siguracion” sh.a. Tiranë të dëmshpërblejë paditësin Pashko Curri në shumën 32.326.831 (tridhjetë e dy milionë e treqind e njëzet e gjashtë mijë e tetëqind e tridhjetë e një) lekë. Rrëzimin e padisë për pjesën tjetër.*”.

6. Me vendimin nr. 816, datë 18.3.2014, Gjykata e Apelit Shkodër ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm.

7. Me vendimin nr. 00-2015-623, datë 9.3.2015, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga shoqëria “Albsig” sh.a.

II

8. **Shoqëria “Albsig” sh.a.** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë sipas objektit, duke parashtruar këto shkaqe në mënyrë të përmbledhur:

8.1. *Është cenuar e drejta e aksesit* në gjykim. Gjykata e Apelit Shkodër e ka zhvilluar gjykimin në mungesë të kërkuarit (palë e paditur në proces). Po ashtu, kjo gjykatë nuk ka zbardhur në kohë vendimin dhe nuk i ka komunikuar vendimin e plotë të arsyetuar kërkuarit. Për të kapur afatet kërkuar ka depozituar rekurs brenda afatit ligjor, megjithatë ky rekurs nuk është depozituar asnjëherë i plotë në kushtet e moskomunikimit të vendimit nga Gjykata e Apelit. Ishte detyrë e administratës gjyqësore të njoftonte kërkuarin dhe t’i komunikonte vendimin, veçanërisht në kushtet kur gjykimi është bërë në mungesë dhe pa dijeninë e tij.

8.2. *Është cenuar parimi i barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, pasi gjykatat e faktit kanë mbajtur qëndrim të njëanshëm, duke marrë në shqyrtim vetëm provat e paraqitura nga pala paditëse në gjykim. Gjykatat e faktit nuk janë investuar për të marrë dokumente shkresore ose prova me ekspert, ndonëse ka pasur kërtime në lidhje me këto nga kërkuar. Ato kanë anashkaluar ekspertimin piroteknik apo thirrjen e një grupi ekspertësh për të provuar dhe marrë një mendim të specializuar për ngjarjen. Gjykatat kanë gabuar edhe në lidhje me vlefshmërinë e provave të marra nga dosja penale, e cila ishte ende nën hetim.

8.3. *Është cenuar parimi i gjykimit nga një gjykatë e paanshme*, pasi i njëjti trup gjykues i Gjykatës së Apelit Shkodër ka shqyrtuar si çështjen e themelit, ashtu edhe kërkesën për pezullimin e ekzekutimit të vendimit të formës së prerë të kësaj gjykate. Kërkuar i është drejtuar gjykatës me kërkesë për përjashtim të trupit gjykues, e cila nuk është pranuar. Megjithatë, pa u arsyetuar vendimi për kërkesën për përjashtimin e trupit gjykues, kërkesa për pezullim u pushua për mungesë të kërkuarit.

8.4. Gjykatat e kanë bazuar vendimin e tyre në fakte e rrethana që nuk rezultojnë nga një vlerësim i drejtë i të gjitha provave në gjykim, si rrjedhojë kanë keqinterpretuar e keqzbatuar dispozitat ligjore. Gjykatat kanë lejuar vazhdimin e gjykimit pa u paguar taksa e padisë, ndërkohë që duhej të kthenin aktet për plotësimin e të metave të padisë. Duke lejuar shkeljet procedurale të paditësit dhe personit të tretë në gjykim, gjykatat janë treguar të njëanshme.

8.5. *Është cenuar standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor*. Gjykata e Apelit ka vendosur në pjesën arsyetuese të vendimit të saj të gjithë arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë, ndërsa Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka dhënë arsye se përse shkaqet e paraqitura në rekurs nuk janë të parashikuara në nenin 472 të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

8.6. Gjykata e Lartë nuk ka marrë parasysh pretendimet e ngritura në rekurs dhe nuk ka korrigjuar mangësitë dhe gabimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta, edhe pse janë të tilla që parashikohen në nenin 472 të KPC-së.

8.7. Gjykata e Lartë për të njëjtën çështje ka mbajtur qëndrime të ndryshme. Me vendimin e datës 12.8.2014, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit të Gjykatës së Apelit, ndërkohë që vetëm 7 muaj më vonë ka vendosur mospranimin e rekursit.

9. **Subjekti i interesuar Pashko Curri** në prapësimet me shkrim drejtuar Gjykatës, ka parashtruar sa vijon:

9.1. Pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit është i pabazuar, pasi mospjesëmarrja në gjykimin në apel nuk është për faj të gjykatës. Sipas ligjit, gjykimi në apel bëhet me shpallje, sikurse është bërë në rastin konkret. Në dosjen gjyqësore ndodhet lista e çështjeve për gjykim, ku përfshihet në numrin rendor 8 edhe çështja në fjalë. Shpallja është bërë në këndin e Gjykatës së Apelit, por edhe në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Lezhë, në formën e kërkuar nga ligji. Kjo provohet me shkresën nr. 2405/1 prot., datë 10.11.2015 të Kancelares së Gjykatës së Apelit Shkodër, sipas së cilës lista e gjykrimeve për muajin mars 2014, ku përfshihet edhe çështja e kërkuarit, është dërguar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Lezhë me e-mailin e datës 17.2.2014 dhe është konfirmuar marrja dhe afishimi pranë këndit të njoftimeve nga kancelari i asaj gjykate.

9.2. Kërkuari është njohur me vendimin e Gjykatës së Apelit, çka provohet me faktin se rekursi në përmbajtje dhe formë paraqitet i plotë, si edhe me faktin se kërkuari ka paraqitur në Gjykatën e Lartë edhe kërkesë për pezullimin e ekzekutimit të vendimit.

9.3. Pretendimi për cenimin e parimit të kontradiktoritetit është i pabazuar. Gjatë gjykrimit në gjykatat e zakonshme është zhvilluar një proces i rregullt gjyqësor, ku palëve u është garantuar zhvillimi i një hetimi të plotë dhe të gjithanshëm. Në ankimin civil kërkuari nuk ka paraqitur ndonjë kërkesë për marrje prove apo për të caktuar grup ekspertësh, për pasojë çdo pretendim i mëvonshëm nuk përbën shkelje procedurale, aq më tepër të nivelit kushtetues.

9.4. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka shqyrtuar rekursin duke iu përmbajtur kriterëve të përcaktuara në nenin 467 në lidhje me nenin 472 të KPC-së dhe vendimi ka respektuar standardin e arsyetimit. Në pjesën hyrëse të vendimit janë pasqyruar rigorizisht shkaqet e ngritura në rekurs, të cilat konstatohet lehtësisht se nuk janë të karakterit ligjor, por kanë të bëjnë me çështje fakti.

9.5. I pabazuar është edhe pretendimi se Gjykata e Lartë ka mbajtur dy qëndrime të ndryshme, pasi në rastin konkret jemi para dy vendimeve të ndryshme. Edhe pse jemi para së njëjtës çështje, vendimet kanë objekte të ndryshme dhe për pasojë funksioni i Gjykatës së Lartë në shqyrtimin e tyre ka qenë i ndryshëm.

10. **Subjekti i interesuar, Banka Kombëtare Tregtare sh.a.,** në prapësimet me shkrim drejtuar Gjykatës, ka parashtruar sa vijon:

10.1. Në kundërshtim me sa pretendon kërkuari janë zhvilluar procese të rregullta gjyqësore në të tria shkallët e gjykrimit dhe nuk janë kryer shkelje të rregullave procedurale, aq më tepër ndonjë shkelje e të drejtave kushtetuese që të lejonte investimin e Gjykatës Kushtetuese në këtë çështje.

10.2. Vendimet gjyqësore janë rrjedhojë e një analize të hollësishme të kërkrimeve në padi dhe të qëndrimeve të palëve ndërgjyqëse, si dhe e një analize të plotë dhe të hollësishme të provave. Fakti që kërkuari nuk ka marrë pjesë në gjykimin në apel nuk e bën të cenueshëm procesin, pasi nga ana e gjykatës nuk është kryer apo lejuar ndonjë shkelje që cenon të drejtat e palëve në gjykim. Është detyrë e vetë palëve të informohen mbi shpalljet e datave të seancave në Gjykatën e Apelit dhe jo detyrim i kësaj të fundit të lajmërojë palët me fletëthirrje.

10.3. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka konstatuar se gjykatat e zakonshme kanë vepruar në përputhje me ligjin dhe duke dhënë vendime të arsyetuara. Kërkuari kishte kohën e mjaftueshme

dhe mundësinë të paraqiste një rekurs të plotë, për më tepër që ai dispononte vendimin e Gjykatës së Apelit, për sa kohë që ka paraqitur kërkesë për pezullimin e ekzekutimit të atij vendimi.

10.4. Pretendimi se Gjykata e Lartë ka mbajtur dy qëndrime të ndryshme për të njëjtën çështje është i pabazuar. Nga pikëpamja ligjore nuk kemi të bëjmë me dy qëndrime të ndryshme, pasi në marrjen e vendimit nr. 301/2014 për pezullimin e ekzekutimit Gjykata e Lartë e ka shtrirë gjykimin vetëm në ekzistencën e kushteve për pezullim, ndërsa në marrjen e vendimit nr. 623/2015 ajo ka shqyrtuar shkaqet e ngritura në rekurs.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesës

11. Gjykata vëren se kërkuksi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

12. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, në jurisprudencën kushtetuese është theksuar në mënyrë të vazhdueshme se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor, kurse problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave. Gjykata ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve e të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimin nr. 62, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Bazuar në këto standarde, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuksit se gjykatat e kanë bazuar vendimin e tyre në fakte e rrethana që nuk rezultojnë nga një vlerësim i drejtë i të gjitha provave në gjykim, se kanë keqinterpretuar e keqzbatuar dispozitat ligjore dhe nuk kanë marrë masat për plotësimin e të metave të padisë, apo se Gjykata e Lartë ka mbajtur qëndrime të ndryshme për të njëjtën çështje nuk janë ngritur në nivel kushtetues, për rrjedhojë nuk mund të bëhen objekt i kontrollit kushtetues. Po ashtu, pretendimi për cenimin e parimit të paanshmërisë në gjykim i referohet një procesi të ndryshëm, që ka të bëjë me shqyrtimin nga ana e Gjykatës së Apelit të kërkesës për pezullimin e ekzekutimit të vendimit të vendimit të formës së prerë, i cili nuk është objekt i kërkesës në shqyrtim. Për pasojë, kërkuksi nuk legjitimohet *ratione materiae* në lidhje me këto pretendime.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykim

14. Kërkuksi pretendon cenimin e së drejtës së aksesit në gjykim, pasi Gjykata e Apelit Shkodër jo vetëm e ka zhvilluar gjykimin në mungesë të tij, por edhe nuk ka e zbardhur në kohë dhe nuk i ka komunikuar vendimin e arsyetuar, në mënyrë që të paraqiste në Gjykatën e Lartë një rekurs të plotë me të gjitha argumentet kundër atij vendimi. Sipas kërkuksit ishte detyrë e administratës gjyqësore të njoftonte kërkuksin dhe t'i komunikonte vendimin, veçanërisht në kushtet kur gjykimin është bërë në mungesë dhe pa dijeninë e tij.

15. Në nenin 42/2 të Kushtetutës parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të

drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të vënë në lëvizje gjykatën, por edhe të drejtën për të pasur prej saj një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata vëren se e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshme të individit. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjake në raport me palën kundërshtare. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 34, datë 25.7.2011; nr. 18, datë 23.4.2013; nr. 51, datë 21.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata ka vlerësuar se kontrolli i kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor vlerësohet në një kontekst të caktuar faktesh që lidhen me të drejtën për proces të rregullt ligjor. Rastet që i paraqiten Gjykatës mbi bazën e ankimit të individëve, duhet të shqyrtohen domosdoshmërisht në bazë të provueshmërisë së fakteve të dhëna. Marrja e vendimit për çështje kushtetuese kondicionohet nga përcaktimi i fakteve kushtetuese, mbi bazën e të cilave vlerësohet respektimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Përdorimi i Gjykatës Kushtetuese ka autoritetin për të vendosur përfundimisht për çështje të kushtetutshmërisë së procesit gjyqësor, ajo nuk mund ta ushtrojë këtë kompetencë pa analizuar faktet e natyrës kushtetuese (*shih vendimin nr. 5, datë 2.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Gjykata, bazuar në aktet e dosjes gjyqësore, vëren se gjykimi në Gjykatën e Apelit është bërë në mungesë të kërkuarit. Me shpalljen e datës 14.2.2014 administrata e Gjykatës së Apelit Shkodër ka bërë njoftimin për seancën gjyqësore të datës 13.3.2014. Në këtë seancë kërkuari nuk është paraqitur dhe gjykata ka marrë vendim për zhvillimin e gjykimit në mungesë të tij, pasi rezultoi se ka dijeni dhe pa shkaqe të arsyeshme nuk është paraqitur në gjykim (procesverbali i datës 13.3.2014). Seanca e radhës për shpalljen e vendimit është caktuar nga gjykata në datën 18.3.2014, në të cilën sërish kërkuari nuk ka qenë i pranishëm.

19. Në lidhje me njoftimin për datën e seancës së parë gjyqësore në dosjen gjyqësore është administruar shpallja e bërë nga Gjykata e Apelit Shkodër. Neni 460 i KPC-së parashikon se njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit bëhet nga gjykata e apelit me shpallje pranë saj dhe në gjykatat përkatëse të shkallës së parë. Megjithatë nga dosja gjyqësore nuk rezulton nëse kjo shpallje është bërë edhe pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë.

20. Nga aktet e çështjes konkrete në shqyrtim rezulton, gjithashtu, se në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë kërkuari ka pretenduar se janë shkelur procedurat për një gjykim të drejtë e të paanshëm për shkak të zhvillimit të gjykimit pa u njoftuar pala e paditur. Sipas tij sekretaria e Gjykatës së Apelit nuk e ka nxjerrë shpalljen në stendat ku bëhen njoftimet për gjykimet civile dhe penale, për pasojë ai nuk ka pasur mundësi të informohet në lidhje me datën e gjykimit, si dhe nuk e

ka njoftuar kërkuesin nëpërmjet numrit të telefonit. Ai ka pretenduar se edhe pas konstatimit të mungesës së kërkuesit në seancën e parë në Gjykatën e Apelit, nuk është njoftuar me fletëthirrje për seancën tjetër të gjykimit. Megjithatë, Gjykata vëren se ndonëse kërkuesi i ka ngritur këto pretendime në rekurs, ato nuk rezultojnë të jenë pasqyruar në vendim, ndërkohë që në të rezulton se janë pasqyruar vetëm disa shkaqe që kanë të bëjnë me themelin e çështjes.

21. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor dhe se mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Gjykatës së Lartë, krijon dyshime, ndër të tjera, edhe për realizimin efektiv të së drejtës së aksesit në gjykatë nga ana e kërkuesve. Mosparaqitja e shkaqeve të parashtruara në vendim, përveçse është një e metë serioze e arsytimit, lë shkas për ekuivoke e dyshime në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin e pretendimeve të kërkuesit nga ana e Gjykatës së Lartë (*shih vendimin nr. 29, datë 22.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Ky raport ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Një qëndrim i ndryshëm do ta kthente Gjykatën Kushtetuese në një instancë të zakonshme, gjë që nuk është funksioni i saj. Gjykata rithekson se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta, veçanërisht në rastet kur dy gjykata i kanë dhënë përgjigje diametralisht të kundërta pretendimeve të ngritura (*shih vendimin nr. 62, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Duke iu referuar dyshimit për realizimin efektiv të së drejtës së aksesit në gjykatë nga ana e kërkuesit, Gjykata thekson se është detyrë e Gjykatës së Lartë të bëjë të mundur realizimin efektiv të së drejtës së aksesit, pa lënë shkas për ekuivoke në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin nga ana e saj të pretendimeve të ngritura në rekurs.

23. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vlerëson se duke vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur, pa u dhënë përgjigje përfundimtare pretendimeve të ngritura nga kërkuesi, Gjykata e Lartë ka cenuar të drejtën e aksesit në kuptimin substancial, si element i së drejtës për një proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të neneve 72, 77 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2015-623, datë 9.3.2015 të Kolegjit Civil i Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj
Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuese shoqërinë “Albsig” sh.a. jam kundër vendimit të shumicës për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, për arsyet si vijojnë.

2. Kërkuësja ka pretenduar para Gjykatës se i është cenuar e drejta e aksesit në gjykim, pasi Gjykata e Apelit Shkodër e ka zhvilluar gjykimin në mungesë të saj, si palë e paditur. Po ashtu, sipas saj, kjo gjykatë nuk ka zbardhur në kohë vendimin dhe nuk i ka komunikuar vendimin e plotë të arsyetuar kërkueses.

3. Gjykata në jurisprudencën e saj konstante ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshëm të individit. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjake në raport me palën kundërshtare. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 34, datë 25.7.2011; nr. 18, datë 23.4.2013; nr. 51, datë 21.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Për sa i përket së drejtës së aksesit, ajo u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë, për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, ky standard përfshin të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, për çështjet civile përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'u drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 27.2.2013, nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 7 datë 11.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se me shpalljen e datës 14.2.2014, administrata e Gjykatës së Apelit Shkodër ka bërë njoftimin për seancën gjyqësore të datës 13.3.2014. Në këtë seancë kërkuësja nuk është paraqitur dhe gjykata ka marrë vendim për zhvillimin e gjykimit në mungesë të saj, pasi rezultonte se ka pasur dijeni dhe pa shkaqe të arsyeshme nuk është paraqitur në gjykim (procesverbali i datës 13.3.2014). Seanca e radhës për shpalljen e vendimit është caktuar nga gjykata në datën 18.3.2014, në të cilën sërish kërkuësja nuk ka qenë e pranishme.

6. Gjykata ka vlerësuar se personi që ushtron ankim/rekurs është i interesuar të ndjekë fatin e ankimit të tij, megjithatë kjo nuk nënkupton se i takon vetëm atij përgjegjësia të ndjekë pafundësisht fatin e dosjes gjyqësore, e cila administrohet nga gjykata dhe jo nga kërkuesi. Është detyrë e administratës gjyqësore të njoftojë ankuesin/rekursuesin kur dokumentacioni që shoqëron ankimin/rekursin është i paplotë. E drejta e ankimit, ashtu si edhe ajo e aksesit në gjykatë nuk mund t'i cenohen kërkuetit për shkaqe që rrjedhin nga mangësitë ose gabimet në veprimtaritë e vetë organeve shtetërore (*shih vendimin nr. 32, datë 22.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në lidhje me njoftimin për datën e seancës së parë gjyqësore, në dosjen gjyqësore është administruar shpallja e bërë nga Gjykata e Apelit Shkodër. Neni 460 i KPC-së parashikon se njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit bëhet nga gjykata e apelit me shpallje pranë saj dhe në gjykatat përkatëse të shkallës së parë. Megjithatë nga dosja gjyqësore nuk rezulton nëse kjo shpallje është bërë edhe pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë. Për këtë arsye, me shkresën e datës 30.6.2015, iu kërkuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë që, për nevoja të gjykimit kushtetues, të vërë në dispozicion të Gjykatës kopje të listës së çështjeve për gjykim në Gjykatën e Apelit Shkodër të datës 13.4.2014. Me shkresën nr. 605 prot., datë 16.7.2015, kancelari i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë ka dërguar informacion për çështjet në gjykim në Gjykatën e Apelit Shkodër, nga ku rezulton se çështja me palë shoqërinë “Albsig” sh.a. dhe Pashko Currin, me relator M.H., e shpallur për gjykim në datën 23.4.2014, i referohet një kërkesë me objekt: pezullimin e ekzekutimit të vendimit. Për pasojë, kësaj gjykate i është kërkuar sërish informacion në lidhje me gjykimet e muajit mars 2014, konkretisht të datës 13.3.2014. Me shkresën nr. 840 prot., datë 20.10.2015, kancelarja e kësaj gjykate është përgjigjur se në adresën e saj elektronike disponon vetëm listat e gjykimeve që fillojnë nga muaji prill 2014 dhe se lista e gjykimeve për muajin mars mund të gjendet në adresën elektronike të ish-kancelarit të asaj gjykate. Pavarësisht kësaj përgjigjeje, vetë subjekti i interesuar ka paraqitur para Gjykatës disa akte që kanë të bëjnë me shpalljen e listës së gjykimeve përkatëse në Gjykatën e Apelit Shkodër, ku figuron e shpallur edhe çështja në fjalë, provë e cila, çuditërisht, nuk u pranua nga shumica.

8. Në vendimin nr. 51, datë 21.11.2013, me kërkuese Mirela Sinanin, Gjykata është shprehur: *“Në rastin konkret, Gjykata konstaton se nga materialet e administruara në dosjen gjyqësore, gjykimi i çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë është zhvilluar pa praninë e palëve. Procesverbali i datës 15.4.2008 mban shënimin “gjykata vendosi gjykimin në mungesë, palët ka(në) dijeni me shpallje sipas ligjit”. Në përfundim të procesit, Gjykata e Apelit ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Po ashtu, gjatë gjykimit kushtetues të çështjes, është administruar shkresa nr. 1539 prot., datë 20.6.2013, e kancelares së Gjykatës së Apelit Tiranë, bashkëngjitur së cilës gjendet një kopje e listës së gjykimeve, ku rezulton të jetë edhe emri i kërkueses (nr. rendor 15). Kurse nga shkresa nr. 7492, datë 12.6.2013 e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë rezulton se: “...listat e gjyqeve të ardhura nga Gjykata e Apelit Tiranë, për gjykimet e asaj gjykate, afishohen në stendat e shpalljeve në hollin e katit të parë, ku qëndrojnë deri në datën e gjykimit. Pas kësaj date listat asgjësohen”. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata, bazuar në faktin se njoftimi i kërkesës për ditën dhe orën e gjykimit të çështjes është bërë nga Gjykata e Apelit Tiranë me shpallje pranë saj, duke i afishuar në datën 1.4.2008 listat e çështjeve për gjykim në datën 15.4.2008, po ashtu, në mungesë të ndonjë prove të kundërt të paraqitur nga kërkuësja për të justifikuar pamundësinë objektive dhe të arsyeshme për të mos kontrolluar listat e shpallura, vlerëson se pretendimi i kërkueses për mosrespektimin e procedurave të njoftimit nga Gjykata e Apelit Tiranë, është i pabazuar.” (shih paragrafët 10-12 të vendimit).*

9. Bazuar në jurisprudencën e saj, Gjykata edhe në rastin konkret duhej të kishte vendosur rrëzimin e kërkesës, për sa kohë që është arritur të provohet nga palët në gjykim se gjykatat kanë respektuar rregullat procedurale për njoftimin dhe se mungesa në gjykim është pasojë e veprimeve të vetë kërkueses, dhe jo i atyre të administratës gjyqësore. Në mungesë të ndonjë prove të paraqitur nga kërkuësja, lidhur me pamundësinë objektive dhe të arsyeshme për të mos kontrolluar listat e shpallura në gjykatën e shkallës së parë, pretendimi i saj për mosmarrjen dijeni për procesin është i pabazuar. Bazuar në vetë argumentet e kërkueses nuk rezulton që ajo të mos jetë vënë në dijeni për vendimin, të mos ketë pasur mundësinë që të njihet me arsyetimin e plotë të vendimit të Apelit, apo të mos ketë pasur kohën e nevojshme për të paraqitur edhe rekurs shtesë në Gjykatën e Lartë, nëse do e vlerësonte të nevojshme. Për më tepër, nga rekursi i administruar në dosjen gjyqësore, rezulton se kërkuësja ka paraqitur argumentet e saj të plota në kundërshtim të vendimeve të gjykatave të faktit. Po ashtu, rezulton se me kërkesën e datës 7.8.2014 kërkuësja ka paraqitur edhe kërkesë për pezullim në Gjykatën e Lartë, e cila është pranuar me vendimin e Kolegjit Civil të datës 12.8.2014.

Fakti nëse personi ka ose jo dijeni për procesin/vendimin mund të provohet me çdo lloj mjete të lejuar nga ligji procedural dhe në këtë kuptim edhe paraqitja e plotë e rekursit, si dhe paraqitja e kërkesës për pezullim në Gjykatën e Lartë provon se kërkesja është njohur në kohë me vendimin e Gjykatës së Apelit dhe se ka pasur të gjitha mundësitë dhe kohën e mjaftueshme për të paraqitur argumentet e saj në kundërshtim të këtij vendimi.

10. Për sa i takon qëndrimin të shumicës së Gjykata e Lartë duhej t'u kishte dhënë përgjigje pretendimeve të ngritura në rekurs në lidhje me mungesën e njoftimit të kërkeses, vlerësoj gjithashtu, se është i pabazuar.

11. Gjykata, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Një linjë e tillë lidhur me raportin ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit) (*shih vendimet nr. 4, datë 28.2.2006; nr. 19, datë 2.4.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata duhet të investohet vetëm nëse konstaton shkelje të parimeve të procesit të rregullt ligjor dhe nëse këto shkelje nuk janë konstatuar dhe riparuar nga Gjykata e Lartë. Në këtë kuptim, vetëm fakti i mosdhënies përgjigje pretendimeve të paraqitura në rekurs, nuk është i mjaftueshëm për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë. Në rast se Gjykata do të arrinte në përfundimin se ka pasur shkelje në procesin gjyqësor të zhvilluar në gjykatat e faktit, pra se kërkesja nuk ka marrë dijeni për procesin gjyqësor në Gjykatën e Apelit, ajo mund të vendoste shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë dhe ta kthente çështjen për rishqyrtim për riparimin e shkeljeve të konstatuara gjatë procesit.

13. Për të gjitha argumentet e mësipërme vlerësoj se kërkesa duhej të rrëzohej si haptazi e pabazuar.

Anëtare: Altina Xhoxhaj